

Nr 12.

Ankom till riksdagens kansli den 13 mars 1928 kl. 4 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående införande av jaktvårdsavgifter.

(2:a avd.)

I en inom riksdagens andra kammare väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 375, av herr *Johansson* i Krogstorp har hemställts, att riksdagen måtte i en skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville skyndsamt taga under överbäggande frågan om införande här i landet av en jaktvårdsavgift, beräknad att åt jaktvårdsarbetet bereda den tillgång till medel, som erfordras för dess rätta bedrivande, och i samband därmed frågan om beredande åt detta arbete av en organisation, som tryggar dess saklighet och effektivitet, samt att erforderliga förslag i ämnet snarast måtte föreläggas riksdagen.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för denna framställning får utskottet hänvisa till motionen.

Tanken att i vårt land införa avgifter eller skatt å jakträtten i ändamål att förhindra illegitim jakt samt att erhålla medel för jaktvården är av jämförelsevis gammalt datum. Redan under förra hälften av 1800-talet förekommo ett flertal riksdagsmotioner i dylikt syfte, vilka emellertid icke föranledde åtgärd. Under 1890-talet blev frågan åter aktuell genom framställningar hos Kungl. Maj:t av åtskilliga hushållningssällskap och sammanslutningar. Under den utredning, som verkställdes i anledning av dessa framställningar, framkom emellertid från jordägarehåll (landstingen) ett synnerligen starkt motstånd mot förslaget. År 1898 tillkallade jaktkommitterade fullföljde emellertid tanken och sökte förverkliga densamma genom förslag om »*jaktpass*» förenade med viss avgift. Man tog härvid närmast sikte på önskemålet att bringa ordning i jaktförhållandena och förhindra den illegitima jakten. Beskattningsynpunkten hölls däremot i bakgrunden; markägare själva med familj och för jakt anställt tjänstefolk skulle sålunda vara befriade från passtvang. De kommitterades förslag underställdes högsta domstolens prövning, varvid detsamma helt avstyrktes av tre ledamöter under det att två ansågo att passtvanget för att bli effektivt i varje fall borde utsträckas att gälla alla med undantag av Konungen och medlemmar av konungahuset. Förenämnda tre ledamöter anförde såsom ett huvudskäl, att lagförslaget innebure ett så avsevärt

Historik.

intrång i den allmänna handlingsfriheten att denna åtgärd icke borde utan synnerligen tvingande skäl tillgripas, så mycket mindre som jakten i vårt land icke vore att anse uteslutande eller huvudsakligen som en förlustelse, utan av många mindre bemedlade bedreves för att skaffa bidrag till deras nödtorftiga bärgning; ledamöterna funno vidare den för markinnehavaren m. fl. stadgade passfriheten såväl orättvis som ägnad att i hög grad minska verkningarna av lagen, beträffande vilka verkningar de dock ställde sig ytterst tveksamma. Förslaget underställdes emellertid 1900 års riksdag, som — huvudsakligen på de nyssberörda i högsta domstolen mot förslaget anförda skälen — avvisade detsamma.

Vid 1912 års jämkningar i jaktlagstiftningen återkom frågan icke i vidare mån än att därvid bestämdes, att utländsk undersåte, om han ville idka jakt inom riket å annan än som av honom i vederbörlig ordning här förvärvats, skulle vara försedd med för honom utfärdat jaktpass. Emellertid anhöll 1912 års riksdag i skrivelse den 22 maj 1912, nr 266, i anslutning till sitt beslut rörande nämnda lagstiftning och med föranledande av en i ämnet väckt motion, att Kungl. Maj:t måtte låta utarbeta och för riksdagen framlägga förslag till bestämmelser angående »*jaktmärke*». Införandet av en föreskrift om jaktmärke skulle, anförde riksdagen, ur jaktvårdssynpunkt medföra avsevärda fördelar. Av särskild vikt vore härvid, att ett stadgande om skyldighet för en var, som utom eget jaktområde bedreve jakt, att hava löst jaktmärke, skulle väsentligen underlätta jaktmarksägarnas strävanden att skydda sina marker för tjuv- och okynnesskytte. Riksdagen erinrade, att det torde vara ett allmänt erkänt förhållande, att man i de flesta fall saknade möjlighet att få en person fälld för olovlig jakt på grund av svårigheten att anskaffa bindande bevis. Rörande ungefärliga storleken av den avgift, som kunde anses lämplig för jaktmärke, samt den rätt, jaktmärket skulle medföra, uttalade riksdagen, att avgiftens storlek, som borde vara lika för hela riket, lämpligen syntes kunna sättas ganska låg, exempelvis 3 kronor för år, samt att jaktmärket endast borde berättiga till jakt inom den kommun, där det blivit löst, varför en person, som ville idka jakt å annans mark inom flera kommuner, skulle vara skyldig att i samtliga dessa uttaga jaktmärke. Med anledning av denna riksdagens framställning verkställdes inom jordbruksdepartementet utredning och förslag i ärendet. Även enligt detta förslag skulle jordägare m. fl. vara befriade från tvång att lösa »jaktmärke». Detta förslag kom emellertid icke att föreläggas riksdagen. Frågan kom därefter i nytt läge genom ett år 1916 av justitierådet Per von Seth inom Svenska jägarförbundet framfört förslag att i stället för jaktmärkeslagstiftningen införa en på »*allmän jaktskatt*» grundad ordning. Denna tanke, som förelades Kungl. Maj:t genom en av jägarförbundet gjord framställning, byggde alltså på en bredare grund och lade huvudvikten vid möjligheten att erhålla medel för jaktvårdens främjande. 1916 års jaktlagstiftningssakkunniga anslöto sig till det von Sethska förslaget med följande motivering.

»De sakkunniga äro av den uppfattningen, att de fördelar, som kunde vara att vinna genom bestämmelser vilande å samma grund som de inom jordbruksdepartementet upprättade förslagen rörande jaktmärke, mer än uppvägas av de därmed förenade olägenheter. Säsom medel att förverkliga det med förslagen i främsta rummet avsedda ändamål, nämligen att bidraga till förhindrande av olaga jakt och okynnesskytte, torde de med sina svårkontrollerbara föreskrifter och vidlyftiga undantag vara tämligen värdelösa, särskilt vad angår den olaga jaktens hämmande. De inkomster, som skulle erhållits till jaktvårdens understödjande, torde även hava blivit jämförelsevis föga betydande. Justitierådet von Seths förslag erbjuder gent häremot väsentliga fördelar. Det synes i förevarande svårlösta fråga utgöra ett uppslag värt att följa och varå framdeles kan byggas vidare. Det vilar på den rättvisa och allmängiltiga principen att den, som åtnjuter en förmån, bör bidraga till de särskilda kostnader, som krävas för förmånens bevarande och förkovran. Genom den förenkling och reda i tillämpningen, som följer av detta förslag, torde det i högre grad än de föregående vara ägnat att bidraga till kontroll över jakten, ehuru även genom det nya förslaget knappast några större resultat i sådant hänseende torde direkt vara att förvänta. Förslagets främsta styrka ligger i jaktvårdsavgifterna, vilka torde uppgå till avsevärda belopp. De medel, som sålunda vinnas, kunna bliva till avsevärt gagn för jaktvården, särskilt genom den större möjlighet som därigenom beredes att åstadkomma en bättre jaktbevakning. På sådant sätt skulle indirekt ett genomförande av förslaget komma att i hög grad bidraga till tjuv- och okynnesjaktens hämmande.»

I anslutning härtill utarbetade de sakkunniga detaljerat förslag till bestämmelser i ämnet, avsedda att inflyta i en förordning angående jaktvårdsavgifter, jaktkort och jaktpass (för utländsk undersåte). Huvuddragen av dessa bestämmelser äro följande: Jakt må ej — med undantag för kungliga personer m. fl. (bl. a. lapp vid utövande av sin särskilda jakträtt) samt beträffande jakt å vissa djur (varg, järv och säl) — av någon utövas med mindre han erlagt jaktvårdsavgift utgörande

för helt år: för jakt inom viss kommun	kronor	5
» » » visst län	»	20
» » » hela riket	»	50

samt för tidsperiod av tre på varandra följande dagar, oberoende

av område där jakten bedrives,	»	1
--------------------------------------	---	---

Den jagande är pliktig att framvisa till bevis om erlagd jaktvårdsavgift erhållet personligt jaktkort vid anfordran av ägare eller brukare av marken, där jakten utövas, eller innehavare av jakträtten därstädes eller någon av deras folk, förvaltande eller bevakande personal vid skogsstaten, föreståndare eller lärare vid statens skogsskolor, vederbörande kronobetjänt eller polisman eller särskilt förordnad jakttillsyningsman.

Jaktvårdsavgifterna skulle ingå till en jaktvårdsfond, vilken efter Kungl. Maj:ts bestämmande skulle användas för främjande av jaktvården inom riket. Till denna fond skulle ingå även avgifter för jaktpass, som utländsk undersåte skulle vara pliktig att lösa — antingen 100 kronor för helt år eller 5 kronor för dag — ävensom vissa bötesandelar m. m. Detta förslag har i utlåtande

den 30 november 1923 i huvudsak tillstyrkts av domänstyrelsen, som sedermera i skrivelse den 31 januari 1925 avgivit mera detaljerat förslag rörande jaktvårdsarbetets i landet organisation och inflytande jaktvårdsavgifters användning, enligt vilket, bland annat, dessa avgifter i huvudsak skulle tillföras en för hela landet bildad frivillig sammanslutning för jaktvård och vildnadsskydd, uppdelad på lokala länsföreningar med av Kungl. Maj:t fastställda stadgar. Viss del av avgifterna (10 procent) skulle emellertid ingå till statsverket för att efter Kungl. Maj:ts bestämmande disponeras för särskilda ändamål bl. a. för ersättande av viltskador. Då för 1927 års riksdag framlades vissa andra av de sakkunniga förberedda frågor förbigicks emellertid här ifrågavarande spörsmål, beträffande vilket allenast tillkännagavs (se prop. nr 120 s. 11), att chefen för jordbruksdepartementet för det dåvarande icke ärnade upptaga detsamma.

Utskottet.

Med förevarande motion avses, att riksdagen skulle anhålla om framläggande av förslag i anledning av den utredning rörande införande av jaktvårdsavgifter, som enligt vad framgår av det föregående befinner sig under Kungl. Maj:ts prövning. Det torde av den lämnade redogörelsen för ärendet framgå, att det här rör sig om ett i åtskilliga avseenden vittgående förslag, beträffande vilket delade meningar kunna råda. De betänkligheter, som tidigare rests mot åtgärder av denna art, kunna knappast anses skingrade därigenom att beskattningen i främsta rummet skulle avse anskaffandet av medel för jaktvårdsändamål. Det förslag, som åsyftas, innebär tydligen också åtskilliga för riksdagen nya spörsmål, som föreligga i outrett skick. Vid sådant förhållande kan utskottet nu icke tillstyrka det ståndpunkts-tagande till förmån för förslaget, som ett bifall till motionen skulle innebära.

Utskottet får fördenskull hemställa,

att motionen II:375 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 mars 1928.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Sederholm, Nilsson* i Kabbarp, *Linders, Andersson* i Fältenborg, *Boberg, Sjöblom, Lundell* och *Tjällgren*; samt

från andra kammaren: herrar *Johansson* i Uppmälby, *Uddenberg, Pettersson* i Bjälbo, *Carlström, Andersson* i Prästbol, *Andersson* i Grimbo, *Lorichs* och *Adler*.